

4. 4. SVEDOMIE

Ciel': poukázať na svedomie, ktoré v pravej chvíli prikazuje človeku robiť dobro a vyhýbať sa zlu

„Pevne sa drž toho, čo ti radí dobré svedomie, nad to nemáš nič cennejšie.“ (Sir 37,17)

„Preto sa aj ja stále usilujem; aby som mal svedomie bez úhony pred Bohom i pred ľuďmi.“ (Sk 24,16)

Božie slovo

„A keď pohanovia, ktorí nemajú zákon, od prírody robia, čo zákon požaduje, hoci taký zákon nemajú, sami sebe sú zákonom. Tým ukazujú, že majú požiadavky zákona vpísané vo svojich srdciach, čo im dosvedčuje zároveň aj ich svedomie aj ich myšlienky, ktoré sa navzájom obviňujú alebo i bránia...“ (Rim 2,14-15)

„Hovorím pravdu v Kristovi, neklamem, aj moje svedomie mi v Duchu Svätom dosvedčuje, že mám v srdci veľký žiaľ a neprestajnú bolesť. Radšej by som bol ja zavrnutý od Krista namiesto svojich bratov, mojich príbuzných podľa tela. Oni sú Izraeliti, majú adoptívne synovstvo, slávu, zmluvy, zákonodarstvo, bohoslužbu prisľúbenia. Ich sú praotcovia a z nich podľa tela pochádza Kristus; on je nad všetkým Boh, zvelebený naveky. Amen.“ (Rim 9,1-5)

„Lenže nie všetci majú poznanie. Niektorí sú ešte teraz takí zvyknutí na modly, že jedia mäso, akoby bolo naozaj obetované modlám, a ich svedomie sa poškvŕňuje, lebo je slabé. Ale jedlo nás nepriblíži k Bohu: ani keď nejeme, nič nestratíme, ani keď jeme, nič nezískame: Len si dajte pozor aby táto vaša sloboda nebola na pohoršenie slabým. Lebo keď niekto uvidí toho, čo má poznanie, stolovať v pohanskom chráme, neposmelí sa jeho svedomie, pretože je slabé, aby jedol mäso obetované modlám? A slabý zahynie pre tvoje poznanie - brat, za ktorého zomrel Kristus! Keď takto hrešíte proti bratom a zraňujete ich slabé svedomie, hrešíte proti Kristovi. Preto ak jedlo pohoršuje môjho brata, nebudem nikdy jesť mäso, aby som nepohoršil svojho brata.“ (1Kor 8,7-13)

„Toto prikázanie ti zverujem, syn môj Timotej, podľa predošlých prorociev o tebe, aby si nimi posilnený bojoval dobrý boj, aby si mal vieru a dobré svedomie, ktoré niektorí odvrhli a stroskotali vo viere.“ (1Tim 1,18-19)

„Čistým je všetko čisté, ale poškvŕneným a neveriacim nie je nič čisté; ešte aj ich myseľ a svedomie sú poškvŕnené. Vyznávajú, že poznajú Boha, ale skutkami ho popierajú; sú odporní, neposlušní a neschopní nijakého dobrého skutku.“ (Tit 1,15-16)

Iné pramene

V hĺbinách svedomia človek odкрýva zákon, ktorý si on sám nedáva, ale je povinný ho poslúchať. Jeho hlas ho neprestajne vyzýva, aby miloval a konal dobro a vyhýbal sa zlu, a keď treba, zaznieva mu v hĺbke srdca... Lebo človek má v srdci Bohom vpísaný zákon... Svedomie je najskrytejším jadrom a svätynou človeka, kde je sám s Bohom, ktorého hlas sa ozýva v jeho vnútri. (KKC 1776)

Výchova svedomia je celoživotná úloha. Už od prvých rokov vedie dieťa k poznávaniu a zachovávaní vnútorného zákona vnímaného morálnym svedomím. Rozumná výchova učí

Podnety na prehĺbenie t my

ĉnostiam, ochraňuje alebo oslobodzuje od strachu, sebeckta a pýchy, od nezdravých pocitov viny a hnutí samolúbosti, ktoré pochádzajú z ľudskej slabosti a z ľudských chýb. Výchova svedomia zaručuje slobodu a prináša pokoj srdca. (KKC 1784)

Morálne svedomie je úsudok rozumu, ktorým ĉlovek poznáva morálnu akosť konkrétneho ĉinu. (KKC 1796)

Svedomie je tvár duše. Jeho meniace sa prejavy vyjadrujú mravné jednanie duše presnejšie než zmeny vo výraze ľudskej tváre prezrádzajú vnútorné pocity. I vonkajšia tvár ĉloveka je len odrazom jeho svedomia. Je pravda, že len veľmi málo z toho, čo je v ľudskej duši, vyžaruje z tváre: ale i to málo stačí výreĉne hovoriť o svedomí vnútri. (Thomas Merton)

Āk diabol zistí, že má nejaký ĉlovek jemné svedomie, snaží sa ho ešte viac zjemniť a priviesť jeho úzkostlivosť do krajnosti, aby tak nešťastne poblúdeného nakoniec odvrátil od duchovného pokroku. (Sv. Ignác z Loyoly)

- ĉlovek má vnútorný hlas, ktorý ho vedie a upozorňuje čo je dobré a čo zlé
- svedomie aby nás správne viedlo, musí byť formované. Treba ho preto konfrontovať s Božím slovom a uĉením Cirkvi
- tri všeobecné pravidlá, ktorými sa má svedomie vŹdy riadiť:
  - nikdy nie je dovolené robiť zlo, aby z toho vzniklo dobro
  - tzv. zlaté pravidlo: „všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im“ (Mt 7,12)
  - láska vŹdy v sebe zahŕňa úctu k bližnému a rešpektovanie jeho svedomia, hoci to neznamena, že sa má prijať ako dobro to, čo je objektívne zlom (Kompendium KKC 375)
- konflikt medzi svedomím a prirodzeným zákonom nemôže existovať. Oba pochádzajú od Boha. Ak je konflikt, tak sa buď mýlim v poznaní Božieho zákona alebo mám zle formované svedomie
- zle formované svedomie je v konflikte so zákonom
- svedomie si treba pravidelne spytovať. Podstatou spytovania svedomia nie je sebaobviňovanie a vŹtanie sa v sebe, ale ako hovorí sv. Ignác, vďaĉnosť – rozpomeniem sa na dobrodenia, ktoré mi Božia láska dnes udelila a vzdávam za to vďaky
- naĉúvanie hlasu svedomia
- svedomie ako hlas vyĉítajúci a ako hlas uisťujúci o správnosti konania (svedomie nemá len úlohu represie – vŹĉitky ale nás aj uisťuje a upokojuje, pokiaľ kráĉame po správnej ceste)
- predchádzajúce a následné svedomie – svedomie sa neozýva len po vykonaní skutku, ale aj pred jeho vykonaním
- konanie proti vlastnému hlasu svedomia je hriech
- úcta voĉi svedomiu kaŹdeho ĉloveka
- nesprávne svedomie je buď laxné – v ničom nevidí hriech, alebo škrupulózne vo všetkom vidí hriech
- existujú správne a nesprávne vŹĉitky svedomia. Správne sú od Boha. Privádzajú nás k pokániu, uvedomujeme si, že sme spáchali zlo, ale dôverujeme Bohu, ktorý nám chce odpustiť. Tieto vŹĉitky mal Peter potom, čo zaprel. Nesprávne vŹĉitky svedomia sú od diabla. Tie nás ponižujú, vedú k sebaobviňovaniu, odsudzovaniu sa, máme strach ukázať sa ľuďom na oĉi, lebo si myslíme, že keby vedeli aký sme, znenávideli by nás. Vedú k zúfalstvu ako Judáša, ktorý spáchal samovraŹdu.
- existuje aj správne aj nesprávne upokojenie svedomia

Podnety k spoločnému zdieľaniu v skupinke

- ako sa v tebe ozýva svedomie? Vieš rozlišovať medzi hlasom svedomia a mučivou výčitkou sebaobviňovania?
- čo znamená spytovanie svedomia?
- ako si môžeš formovať svoje svedomie?
- pocítil si už vo svojom živote výčitku svedomia, keď si urobil niečo zlé a dobrý pocit, keď si urobil niečo dobré?
- môže si Boh protirečiť? V Písme od nás žiadať niečo iné ako nám vnuká cez hlas svedomia?
- čo v prípade protirečenia? Kde môže byť chyba?
- ako rozlišovať medzi správnou a nesprávnou výčitkou svedomia?
- prostredníctvom života svätých, napr. sv. Tomáš Morus, sv. Angela z Foligna, bl. kardinál Newman diskutujte o správnosti nasledovania hlasu svedomia (Youcat – príprava na birmovku – M. Colbe – str. 42-43)
- Bernard Nathanson - obrátenie potratového lídra

Modlitba

- úkon kajúcnosti
- modlitba ľútosti nad svojimi hriechmi

Aplikácia do života

- večerné spytovanie svedomia
- zoznámim sa so životom svätca, ktorý nasledoval hlas svojho svedomia

Materiály k téme

KKC 1776 – 1802 <http://www.katechizmus.sk/index.php?action=getk&kid=2431>

Kompendium 372-376

Fundamenty – Morálne svedomie <https://www.tvlux.sk/archiv/play/12171>

Bernard Nathanson - obrátenie potratového lídra <http://mojpribeh.sk/zahranicne-pribehy/i6/>

sv. Tomáš Morus <https://www.zivotopisysvatych.sk/tomas-more/> Sv. Angela z Foligna

<https://www.zivotopisysvatych.sk/angela-z-foligna/>

Joseph Ratzinger - Chváloreč na svedomie

Dr. Helen Alvaré: Sloboda svedomia <https://www.misiefilmom.sk/dr-helen-alvare-sloboda-svedomia/>